

CONDITION AND IMPROVEMENT OF THE CHILDREN'S AND ADOLESCENT BASKETBALL IN NORTH-EAST BULGARIA - EXPERT STUDY

Yanko V. Yankov

ABSTRACT: The development of children's and adolescent basketball in Bulgaria faces a number of problems after the country's long transition to a market economy. The report reflects the current state of the system and an expert opinion on the problems and prospects for development in North-East Bulgaria.

KEYWORDS: basketball, children, expert

Изследването е финансирано по проект № РД-08-134/07.02.2018 г. от параграф на фонд „Научни изследвания” на ШУ „Епископ Константин Преславски”.

Съревнователният характер, колективността на игровите действия, честата смяна на ситуациите и високата емоционалност правят баскетбола любим и популярен спорт за ученици и възрастни. Той е един от спортовете с най-висок социален статус сред населението [5].

Системата на детско-юношеския баскетбол в Република България пострада сериозно през годините на прехода. Спортни клубове по баскетбол, ученически баскетболни клубове, УСШ и други спортни организации са изправени пред редица проблеми. В ежедневието си тези организации трябва да решават проблеми с „Подборът в баскетбола” [6], с финансирането на организациите, с осигуряване на спортни педагози и материална база за обезпечаване на тренировъчната дейност. В тази обстановка спортните клубове се концентрират върху оцеляването си и на заден план остава развитието и производството на висококвалифицирани състезатели, ресурс за националните ни гарнитюри и клубни отбори от страната и чужбина.

Клубовете, развиващи баскетбол, са обединени в Българска федерация по баскетбол. Основни направления в дейността на клуба са спортна подготовка, селекция, трансфери, медицински надзор, реклама, работа с публиката, икономико-юридически въпроси, спонсори, информация, стратегия и пр. [4].

МЕТОДИКА

Целта на нашето изследване е чрез експертно проучване на състоянието на баскетбола да се открият перспективи за увеличаване на интереса на младите към баскетболната игра.

Обект на изследването е състоянието и възможностите за развитие на детско-юношеския баскетбол в Североизточна България.

Изследван контингент: треньори по баскетбол, президенти на спортни клубове и преподаватели, всички общо 45 баскетболни експерти, 28 мъже и 17 жени.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИ

Според експертното проучване нивото на квалификация на педагогическите ресурси в Североизточна България, които осъществяват обучението в спортните клубове може да се отчете като добро. От изследваните лица 52% имат квалификация бакалавър, но голям процент треньори още следват или притежават документ за завършена треньорска школа.

С цел да подобрят своята подготовка Българската федерация по баскетбол провежда периодични курсове и семинари с оглед внедряване на достиженията на спортната наука, свързани с методиката на учебно-тренировъчния процес в спортните клубове.

Това твърдение се потвърждава и от отговора на въпроса: Участвали ли сте на баскетболни семинари? Тук 90% дават отговор „да в България” и само 10% отговор „да в чужбина”. За съжаление нашите спортни педагози имат много малка възможност да посещават такива семинари за подобряване на квалификацията. Водещите баскетболни нации в Европа

(Испания, Сърбия, Гърция, Литва, Словения и др.) организират курсове по 5–10 пъти на година. Освен това тези страни изпращат и най-перспективните си треньори на стажове в чужбина при световни величия в треньорската гилдия, които ръководят клубни отбори на най-високо ниво (Евролига, НБА). По този начин се осъществява обмяна на опит и се постига стремеж към обучение през целия живот, което е задължително за успешна реализация.

От друга страна, от направеното проучване става ясно, че средният треньорски стаж на специалистите, които работят с подрастващи в региона, е 8,7г. Това са основно млади специалисти, които са с сравнително малък опит. По-опитните ни специалисти са сменили работната сфера, заради ниското и нередовно заплащане. От този факт определено се нарушава приемствеността между поколенията, което е негативно за Българския баскетбол.

На въпроса „Кои проблеми най-много пречат за развитието на баскетбола в България?“ експертите отговарят така:

- липса на материална база 50%
- лошо финансиране 30%
- участие в други курсове и уроци 12%
- лошо отношение на родителите и учителите към баскетбола 8%.

Да разгледаме малко по-подробно най-често срещаните отговори. Материалната база в региона е значително остаряла и доста амортизирана и затова се затруднява тренировъчният процес. Повечето от съоразенията не работят събота и неделя, което би дало възможност на специалистите да увеличат броя на тренировъчните занимания в седмичния цикъл. Същевременно и учениците са по-малко ангажирани и тази компилация би довела до положителен ефект.

Лошото финансиране определено е един от най-сериозните проблеми на спорта в България. Ниските възнаграждения, слабата обезпеченост на екипировка и учебни пособия затрудняват спокойната работа.

Според редица автори и водещи специалисти основен проблем е подборът в баскетбола [1, 2, 3, 6]. На въпроса „Как подбирате децата за Вашия клуб?“ над 80% от експертите споделят практиката да влизат в часовете по физическо възпитание и спорт и да наблюдават младите таланти. В днешния свят на „технологичен бум“ може би трябва да се насочат усилия и в повечето реклама и популяризирането на баскетбола в интернет пространството. Юношите и младежите прекарват все повече време пред компютрите и това трябва да се използва.

Преобладава мнението на експертите, че има доста сериозна конкуренция от страна на футбола и волейбола. При тези спортове децата виждат по-добра възможност за реализация и съответно по-добър начин на печелене на дивиденди и средства от тези спортове.

На въпроса „Какви са перспективите за развитие на детско-юношеския баскетбол според Вас?“ се получават следните отговори:

- не виждам никакви перспективи 40%
- по-добро финансиране за спорта и особено за треньорите 25%
- по-голямо популяризиране на играта у нас 15%
- нямам отговор 17%.

Според тези отговори не се открива добро бъдеще пред развитието на баскетбола сред младите.

ИЗВОДИ

1. Образоваността на треньорите в Североизточна България е сравнително добра. Малко са специалистите с образователна степен „Магистър“ и „Доктор“. Трябва да се насочат повече усилия в организирането на допълнителни семинари в България и чужбина и стимулиране на кадрите да повишават образователния си ценз.
2. Преобладава мнението на експертите, че има доста сериозна конкуренция от страна на спортовете – футбол и волейбол. Препоръчваме по-ранен подбор в началните класове, с цел децата по-рано да бъдат привлечени от магията на баскетбола и да бъдат спечелени за играта, въпреки силната конкуренция на другите спортове.

3. Проблемите, които най-много пречат за развитието на баскетбола в България, са лошата материална база и лошото финансиране.
4. Перспективата за излизане от тежкото моментно състояние виждат само 17% от експертите. Последното показва нерадостна картина за бъдещето на баскетбола при младите в България.

References:

1. Aleksieva, M. Basketbol v uchilishte - "Ai And B" V. Tarnovo, ISBN: 978-619-7281-09-5/
Aleksieva, Milena. Basketball at the School - "Ai And B", V. Tarnovo, ISBN: 978-619-7281-09-5
2. Aleksieva, M. I dr. Igroviyat podhod v obuchenieto po basketbol / Miroslava Petkova -
Мирослава Петкова - "Ai And B", V. Tarnovo, ISBN: 978-619-7281-05-7/ Aleksieva, Milena
and others. The Game Approach in Basketball Training / Miroslava Petkova - "And And B", V.
Tarnovo, ISBN: 978-619-7281-05-7
3. Gecheva, M., M. Aleksieva Prosledyavane dinamikata na fizicheskata deesposobnost na
basketbolistki ot sportni uchilishta –Mezhdunarodna nauchna konferenciya na tema
“Pedagogicheskoto obrazovanie – traditsii i syvremennost” – VTU “Sv. Kiril i Metodiy” str..
30-34 ISSN:2534-9317/ Gecheva, M., M. Aleksieva FOLLOWING THE DYNAMICS OF THE
PHYSICAL DISABILITY OF BASKETBALLS FROM SPORT SCHOOLS International
Scientific Conference on "Pedagogical Education - Traditions and Contemporaryity" - St. Cyril
and St. Methodius University of Veliko Tarnovo pp. 30-34 ISSN: 2534 -9317
4. Petrov, L., N Parvanov (2010) Otnosno systoyaniето na detsko-yunosheskiya basketbol v
Bulgaria, Sbornik nauchni trudove na Shumenski universitet./ Petrov, L., N. Parvanov (2010)
Regarding the state of children's and adolescent basketball in Bulgaria, Collection of scientific
works of Shumen University
5. Tsurova, R., T. Neykova, N. Mavrudieva (2011) Izsledvane na interesite i otnoshenieto na
uchenicite i uchitelite po fizichesko vyzpitatie i sport kym basketbolnata igra, Spisanie “Sport i
nauka”broi2(2011)114-122 str. /Tsurova, R., T. Neykova, N. Mavrudieva (2011) Study of the
Interests and Attitudes of Students and Teachers in Physical Education and Sports to the
Basketball Game, Sport and Science Magazine Issue 2 (2011) 114-122p
6. Tsurov, K. Podboryt v basketbola. NSA Pres, S., 2008./ Tsarov, K. Selection in basketball.
NSA Press, S., 2008.

*Yanko Yankov, lecturer
Department of Theory and Methods of Teaching Sports
Pedagogical faculty
Konstantin Preslavsky – University of Shumen
y.yankov@shu.bg*

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: ЕКСПЕРТНА КАРТА

1. Какъв е Вашият образователен ценз?

- а) Треньорска школа
- б) Бакалавър
- в) Магистър
- г) Доктор
- д) Нямам

2. Вашия пол?

- а) жена
- б) мъж

3. Какъв е Вашият професионален опит?

- а) треньор..... години
- б) експерт .....години
- в) президент на спортен клуб .... Години

4. Ползвате ли методична литература при обучението по баскетбол?

- а) книжни тела или ръководства
- б) интернет ресурси
- в) не използвам
- г) ползвам и двата вида

5. Участвали ли сте на баскетболни семинари?

- а) да в България
- б) да в чужбина
- в) не

6. Колко деца тренират в мъжко направление във вашия клуб?

- а) до 8 години .....
- б) до 10 години .....
- в) до 12 години.....
- г) до 14 години.....
- д) до 16 години.....

е) до 18 години.....

7. Колко деца тренират в женско направление във вашия клуб?

а) до 8 години .....

б) до 10 години .....

в) до 12 години.....

г) до 14 години.....

д) до 16 години.....

е) до 18 години.....

8. Какъв е седмичния микроцикъл на подрастващите баскетболисти във Вашия клуб?

а) 4 пъти

б) 5 пъти

в) 6 пъти

г) повече от 6 пъти

д) веднъж седмично

9. Има ли конкуренция при подбора на децата спрямо другите спортове във Вашия регион?

Опишете накратко:

10. Как подбирате децата за Вашия клуб?

Опишете накратко:

11. Кои проблеми най-много пречат за развитието на баскетбола в България?

Опишете накратко:

12. Какви са перспективите за развитието на детско-юношеския баскетбол според Вас?

Опишете накратко: